

İddianamenin hulâsası

Ankara Garnizon Komutanlığının 167 komünist sanığı hakkında hazırladığı iddianame tam 112 sayfa tutmaktadır. İddianamede, sanıkların gerek yurt içindeki gerekse yurt dışındaki gizli faaliyetleri, Türkiye Komünist Partisi teşkili hususundaki çalışmaları, temasları ayrı ayrı bütün teferrüatıyla anlatılmaktadır.

İddianamenin başında, Gizli Türk Komünist Partisini yeniden faaliyete geçirmek ve bu partiye itinasızlık ile idarecisi bu lunmaktan maznun 167 kişinin isim ve hüviyetleri zikredilmektedir.

Gizli Komünist Partisinin faaliyete geçişi iddianamede şöyle anlatılmaktadır:

(Tafsilatı dava dosyasında mevcut olduğu üzere, 946 tevkiyatından yakasını kurtaran maznun Zeki Baştımar tevkifata dahil olmıyan diğer bazı partililer ve yeni partilenecek kişilerle gizli komünist partisini tekrar harekete geçirmeyi ve teşkilatlanmayı düşünmüş, o sırada kendisi Ankarada bulunduğundan, İstanbula yaptığı bir kaç seyahat ile İstanbulda bazı tanınmış komünistlerle müdavelei efkârda bulunduktan sonra Ankarada kendisi ile beraber çalışan maznunlardan Kemal Ergin'i ilk hazırlıkları yapmak üzere 949 mayısında İstanbula göndermiştir. İstanbula gelen Kemal Ergin, Zeki Baştımar'dan aldığı direktif gereğince merkez komitesi faal üyelerinden maznun Halil Yalçinkaya ile temasa geçmiş ve onunla muhtelif konuşmalar yapmıştır. Bu konuşmaların parti teşkilâtı hususunda olduğuna, Zeki Baştımarın Kemal Ergini, Halil Yalçinkaya'ya göndermesi ve Halil Yalçinkayanın kademe durumu kâfi bir delildir.

Kemal Erginden bir iki ay sonra İstanbula gelen Zeki Baştımar yine Halil Yalçinkaya'ya sitasıyla Kemal Ergini bulmuş ve ufak gruplar halinde bulunan partililerin bir teşkilâta bağlanarak faaliyete geçmeleri ve bunlar vasıtasıyla teşkilâtı genişletmeleri kararlaştırılmış olduğundan Kemal Ergin, Zeki Baştımarın tavsiyesine uygun olarak maznunlardan Seyit Atılal ile ve bazı eski partililerle konuşarak, evvelâ Kadri Çok uğurlunun (Dramalı) sekreterliğindeki tütüncüler komitesini Seyit Atılal, Arif Nanak, Mustafa Özçelik, Mustafa Toprak (Conga) dan müteşekkil olarak kurmuştur. Beş kişiden müteşekkil bu komitenin sekreteri Kadri Çok uğurlunun kendisine bağlı bir zümreyi partiden gizlediği, bunlardan aldığı aidatı partiye aksettirmedeği, Boz Mehmet taraftarlığı iddiaları ve Seyit Atılal ile Kadri Çok uğurlu arasındaki sekreterlik rekabeti üzerine Kadri Çok uğurlu bu kıssından ayrılmış, o sırada üye Mustafa Özçelik de tevkif edilmiş olduğundan bu komite Seyit Atılal'ın sekreterliğinde Arif Nanak ve Mustafa Toprak'tan müteşekkil bir hal almıştır.

Kemal Ergin'in faaliyetleri

Maznun Kemal Ergin bu sırada yalnız başına vilâyet komitesini temsil etmek ve doğrudan doğruya Zeki Baştımarla parti temasını yapmaktadır. Kemal Ergin tanınmış bir komünist olduğu için hemen faaliyete geçerek yeni yeni adamlar yetiştirmek ve partiye kazandırma yolunu tutmuştur. Bu meydana daha Ankarada iken parti münasebeti olan Şevki Akşiti bulmuş, onunla parti münasebetini tekrar kurduğu gibi, kendisinin yetiştirdiğini söylediği, maznunlardan Recep Züh-tü Yelkenkayayı partilemiş, Kâzım Yelkenkaya, Faik Şekeröğ-lu, Muzaffer Eren, Oğuz Eren, Vasfi Yükselsoy gibi kişiler de bu sırada Kemal Ergin tarafından partileneştir. Bir taraftan tütüncüler arasında teşkilatlanmaya çalışan maznun Kemal Ergin, diğer taraftan İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği içinde de faaliyete başlamış, İstanbul muntaka komitesi sekreteri olan Şevki Akşit bu dernek için de parti görüşüne uygun bir şekilde hareket edilmesini, Dernek içinde bulunun ve idare heyetine sokmaya muvafak olduğu partililerle temin etmiştir. Merkez komitesinden gelen direktife uygun olarak Nazım Hikmet kampanyası, Çiçek Palas toplantısı gibi hâdiseler Partinin, Şevki Akşit'e ulaştırılan emirleri neçesidir. Bir müddet İstanbul vilâyet komitesini yalnız idare eden Kemal Ergin'e, Zeki Baştımar tarafından, maznun Tefvik Dilmen tanışdırılmış ve bu suretle İstanbul vilâyet komitesi Kemal Ergin ve Tefvik Dilmen'den teşekkül etmiştir.

Bir taraftan vilâyet komitesi sekreterliğini yapan Kemal Ergin, diğer taraftan Recep Züh-tü Yelkenkaya vasıtası, Haliç Fenerinde kiralanan ve kirası parti aidat parasından ödenen bir evde ikamet etmiş ve neşriyat faaliyetinde bulunmuştur. Maznun Zeki Baştımar tarafından evvelâ kendisine bir yazı makinesi verilmiş, bu, ihtiyacı temin etmediğinden bilâhara yine parti parası ile bir teksir makinesi satın alınmıştır. Bunlar vasıtasıyla gizli parti neşriyatı yapılmış ve partililere okuturulmuştur.

Kurulan hücreler

Kemal Ergin zamanında Recep Züh-tü Yelkenkayanın sekreterliğinde Oğuz Eren, ve Mu-

zaffer Erenden müteşekkil bir hücre kurulmuş, bilâhara bu hücre bir randevu ile olduğu gibi Kemal Ergin'e devredilmiştir. Recep Yelkenkayanın sekreterliğinde bir Faik Şekeröğ-lu ve Kâzım Yelkenkayadan müteşekkil bir hücre kurulmuştur. Maznun Kemal Ergin'in tavsiyesi gibi genç ve tanınmış, güvenilir bir partili olarak tanınan ve Tefvik Dilmene de o şekilde söylenen Recep Yelkenkaya bilâhara Şevki Akşit'in sekreterliğinde Hayati Sencarin bulunduğu İstan-

bul muntaka komitesine alınmış ve askere gidinceye kadar da burada çalışmıştır. Recep Yelkenkayanın askere gitmesi üzerine İstanbul muntaka komitesine maznun Recep Akesi katılmıştır. Kemal Ergin zamanında Ortaköyde Seyit Atılal'ın sekreterliğinde Yaşar Özşansal (Sakat Yaşar) ve Hüseyin Kerpiçten müteşekkil Ortaköy muntaka komitesi ana hücre si kurulmuş, bilâhara Seyit Atılal ile Hüseyin Kerpiç arasında yine sekreterlik meselesinden dolayı ihtilâf çıktığından Hüseyin Kerpiç bu radan ayrılmış, yerine maznun Eşref Bilkiye getirilmiştir.

Kemal Erginin oturduğu ve neşriyat yaptığı evin sahibi evden çıkmasını söylemesi üzerine Kemal Ergin, Oğuz Eren ile anlaşarak yazı ve teksir makinelerini karbon kâğıdı ve mumlu kâğıtları, mevcut neşriyatı Oğuz Erenin Ayvansaraydaki evine nakletmiştir.

İhtilâsın Mahkûmiyet

949 mayısında İstanbula gelen Kemal Ergin, bir ihtilâs suçuyla mahkûm bulunuyordu ve yakalanıp cezası infaz olunmaması için İstanbula gelmiş, Mehmet Sungur namı müstearı ile İstanbulda dolaşmıştır. Bütün faaliyetini maznun Zeki Baştımar'dan aldığı emirlere göre yürüten Kemal Ergin, yine İstanbulda bulunduğu sırada Zeki Baştımarın taşradan gelecek mektuplar ve aidat için emin bir adres bulmasını söylemesi üzerine evvelâ Haliç Feneri Vodina caddesinde Berber Ahmet Hoşbay'ın adresini temin etmiş, buraya birkaç mektup ve aidat gelmekten sonra Ahmet Hoşbayın dükkânını değiştirmesi üzerine bu adresten vazgeçilmiş, yine Kemal Ergin tarafından Erenköy P. T. T. Şefi İsmail Safa Sındır adresi temin olunarak mektuplar ve aidatın buraya gelmesi temin olunmuş ve İsmail Safa Sındır Bakırköy Osmaniyesine naklolunduktan sonra Taşradan gelen mektuplar ve aidat yine bu adrese gelmiş ve bu hal Kemal Ergin Ankaraya gidene kadar devam etmiştir. Ankaraya giderken İsmail Safa Sındır Tefvik Dilmen ile tanıştırmak, Mektupların Tefvik Dilmen'e verilmesini söylemiştir.

İzmir komitesi ile temas

Maznun Kemal Ergin, Zeki Baştımarın verdiği İzmirdeki adrele, İzmir vilâyet komitesi sekreteri Macit Bilge ile parti irtibatını mektupla temin ettiği gibi yapılan parti neşriyatını almak üzere dosyada mevcut mektupları yazmış, Macit Bilgenin İstanbula gelişlerinde Macit Bilge ile randevulu olarak temas etmiştir. Macit Bilgenin İzmir faaliyetine ait verdiği raporları Zeki Baştımar'a ulaştırmış, ondan aldığı talimatı da Macit Bilgeye vermiştir. Bütün bu faaliyet sırasında Kemal Ergin, Zeki Baştımar ile muhtelif yer

lerde ve Kemal'in evinde bulularak faaliyet hakkında şifahi rapor verdiği gibi müteakip faaliyet için Zeki Baştımar emir ve direktif almıştır. Maznun Kemal Ergin Ankara ile de Süleyman Salter vasıtasıyla irtibat tesis etmiştir. Af kanunu ile ihtilâstan mahkûm olduğu ceza kalkmış olduğundan Ankara vilâyet komitesi sekreterliğini yapmak üzere Zeki Baştımar tarafından vazifelendirilmiş ve Ankaraya gitmeden evvel bütün irtibatlarını Tevfik Dilmen'e devretmiş, bu meyanda Enver Gökçeyi'de devrederek Ankaraya gitmiştir.)

Sanıkların faaliyeti

Gizli Komünist Partisinin ve niden kuruluş ve faaliyete geçişi bu şekilde izaha başlandıktan sonra iddianamede sırasıyla bütün maznunların faaliyetleri, temaslari ve gizli çalışmaları en ufak teferrüatına kadar anlatılmaktadır.

Tevfik Dilmen'in faaliyetinden bahseden kısmında bu maznun hakkında deniliyor ki: (Kadıköy buluşmasında Zeki Baştımar, Tevfik Dilmen'e dünya ahvalinden bahsettikten sonra komünizm lehinde çalışmak lâzım geldiğini söylemiş ve Tevfik Dilmen'in, ben nasıl çalışabilirim, İstanbulda kimseyi tanımıyorum demesi üzerine Zeki Baştımar yavaş yavaş muhit edinerek çalışmak lâzım geldiğini tekrar etmiş ve bu suretle Zeki Baştımarla temasa geçmiştir. Aradan bir müddet geçtikten sonra Zeki Baştımar Kadıköyde tertip ettiği bir randevu ile Tevfik Dilmen'e Kemal Ergin'i tanıtmış ve Tevfik Dilmen bundan sonra Kemal Ergin ile temasa

başlamıştır. Kemal Ergin, Tevfik Dilmen'e eskisi gibi tam bir merkezîyet sisteminin mahzurulu olduğunu, muayyen kademelerdeki arkadaşlara itimat ederek muhitlerinde kendi inisiyatifleriyle hareket edilmesini lâzım geldiğini, evvelce olduğu gibi bütün isimlerin üst kademelerce bilinmesine lüzum olmadığını, bir tevkifat vukuunda bu şekilde çok zayıf verildiğini, teşkilâtın semt, mintaka ve vilâyet komitesi halinde olacağını, memlekette artan Amerikan nüfuzunun Türkiye'yi bir harbe sürükleyeceğini, bu maksatla neşriyat yolu ile propaganda yapmak kabil olmadığını, bilhassa kadınlar ve analar arasında şifahi propaganda yapılmasını söylemiş ve görüşler bülteni ile bazı bültenleri vermiştir.

Enver Gökçe'nin Faaliyeti

Maznunların faaliyetinden bahseden kısmında Enver Gökçe'nin Ankarada Partiye girdiği, 1 Mart 1950 de İstanbulda Yurtlar Müdürlüğünde işe başladığı, Tevfik Dilmen ile temasa geçtiği, İstanbul vilâyet komitesine girdiği, Beyoğlu mintaka komitesi sekreterliği yaptığı, konuşmalarında bilhassa işçi sınıfı arasında teşkilatlanmaya önem



Askerî savcı Halil Ölçer iddianameyi okurken

vermek gerektiğini tebarüz ettirdiği, kendisinin işçiler arasında faaliyet göstermesinin kararlaştırıldığı, hücre teşkili mevzuundaki çalışmaları, bütün işçileri arasındaki faaliyeti, Gün ve Necil Togay ile temaslari ve bunları partiye alması,

Şevki Akşit'in Faaliyeti

Yine maznunlardan Şevki Akşit'in, Ankara ve İstanbuldaki faaliyeti meyanda, bir çok kimselerle parti münasebeti kurduğu, Kemal Ergin, Tevfik Dilmen ve Enver Gökçe ile müşterek faaliyette bulunduğu, Üniversite mintaka komiseri sekreteri olarak çalıştığı, bu sıfatla bir çok gençlik hareketlerini idare ederek Zeki Baştımarın emir ve direktiflerini yerine getirdiği, kendi sekreterliğinde Bilâl Şen, Ferit Teksoy ve Recep Akesi'den müteşekkil dört lü bir hücre kurduğu, Sevim Tarıdan sonra Parise giden Yıldız Sertel ile Melâhat Türksalanın temasının bu maznun tarafından nasıl teblig edildiği, kaçak olarak yurda gelen Mihri Belli ile temas imkânları aradığı, bayilerin kabul etmediği Nuhun Gemisi ve emsali komünist mefkûreli gazeteleri nasıl sattığı, Çiçek Palas hâdisesi ve Nâzım Hikmet kampanyasını nasıl idare ettiği.

Yine maznunlardan Bilâl Şenin, İleri Gençler Birliği hâdisesinden dolayı altı ay mahkûm kaldıktan sonra çıkıp, Zeki Baştımarla temasa geçişi, Musa Emre ve Yakup Irgattan müteşekkil bir hücre teşkil ettiği, İsmet Merici Partiye alışı,

Diğer sanıklar

Yine maznunlardan, Recep Akesi, Şehamettin Bakırsan, Hayati Sencar, Recep Zühtü Yelkenkaya, Faik Sekeroğlu,

Vahe Damgacıyan, Kâzım Yelkenkaya, Nihat Tunalı, Mustafa Arhavi, Selâhattin Akarışık, Hüseyin Arıkçay, Musa Emre, Ahmet Özdemir, Yakup Irgat, Oruç Ali Tütenkesen, Abuzer Özdemir, Kenan Toksal, Turhan Baykara, Tayyar Uslu, Ekrem Atak, Ferit Teksoy, Vecdi Özgüner, Zekâi Özgenc, Şaban Ormanlar, Nuran Bozer, Veysel Akkaş, Sevinç Tanık, Güleren Gökmen, Suavi Barutcuoğlu, İlhan Berktaş, Arif Damar, Melâhat Türksal, Muammer Tamkan, Mübeccel Kıray, İbrahim Kıray, Muzaffer Eren, Oğuz Eren, Kadri Çokuğurlu, Kadri Buldu, Mustafa Özcelik, İdris Erdinç, Seyit Atılal, Arif Nanak, Hırsto Prodromidis, Mehmet Üstüner, Rasim Yıldızbakan, Zehra Kosva, Hüseyin Alkaranfil, Hasan Tekarmağan, Ahmet Bacak, Ahmet Konuk, Halil Çalışır, İsmet Oran, Tahsin Güzelilibe, Hasan Tartıbak, Salih Başdurak, Tahir Hallaçoğlu, Cemal Cokran, İbrahim Atılal, Yaşar Beyazteke, Hüseyin Uysal, Hüseyin Kerpiç, Hüseyin Pekhamarat, Hüseyin Özaksel, Eşref Bilkıye, Mehmet Emin Atılal, Hasan Küçükpomak, Hasan Doğruyol, Saim Altınse, Süheyl Terrek, Vasfi Yükselsoy, Hasan Kaşaracı, Dündar Baştımar, İhsan Hacırcının parti içindeki faaliyetleri teker teker izah edildikten sonra elebaşılardan Sevim Tarının gerek memleket içindeki gerekse memleket dışındaki faaliyet ve çalışmaları anlatılmaktadır.

Doktor Sevim

Tarının faaliyeti

İddianamede Sevim Tarının daha ufak yaşlarda iken kurulu nizamı beğenmiyerek cemiyet nizamının daha başka türlü ayarlanması düşüncesine kapıldığı, her geçen sene bu yoldaki düşüncelerinin artmasına sebep olduğu. Tevhide Gölöğlu ile arkadaşlığı sırasında artık bir komünist olarak tanınmaya başladığı, İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneğinin teşekkülü üzerine Yıldız Baştımar'ın de-

lâletiyle bu derneğe girdiği ve haysiyet divanına seçildiği, 16 Aralık 1946 da bir ihbar üzerine Emniyet Müdürlüğüne celbedilerek ifadesi alındığı, delil kıfayetsizliğinden serbest bırakıldığı, bu arada dernekten istifaya ettiği, Gün ve Necil Togay ile arkadaşlık yapmaya başladığı, bunlar vasıtasıyla, Güleren Görkmen, Solmaz Görkmen ve Arslan Kaynaradağ ile tanıştığı, 1949 da Tıp Fakültesinden mezun olduktan sonra kulağında ameliyat geçirdiği, bu sırada Fransadan dönen Necil Togayın kendisini hastanede ziyaret ederek, Sevim'in Parise ihtisas yapmak üzere gideceğinin duyulduğunu ve kendisinin Pariste çalışmak isteyip istemediğinin

orulduğunu söylediği, Sevim Tarı'nın da «Fikir halinde kalan bir inancın bir fayda temini etmeyeceğini, komünist olmak için faaliyette bulunmak gerektiğinden çalışmak istediğini» bildirdiği, anlatılarak şöyle devam edilmektedir:

«Bilâhâre Gün Togay, Melâhat Türksal'ın adresini Sevim Tariya vermiş, ve bir randevu gün ve saati söylemiştir. Zaten tanışmakta olduklarından Sevim Tarı, Melâhat Türksal o sırada çalıştığı Haseki hastanesinde bulunmaktaydı. Melâhat Türksal, Sevim Tariya kendisinin gizli komünist partisine alındığını ve Paris için verilerek vazifeleri izah ile tazviz edildiğini söyleyerek İleri Jön Türkler Birliği arasında işae etmiyerek ancak lüzum görürse imtata ettiği birisine bunu söyleyerek onu yardımcı olarak kullanabileceğini, hülâsa bu birliği düzenlemesi parti görüşüne uygun bir şekil de sevk ve idaresinin temini bil dirilmiştir...

Dr. Sevim Tarı'nın Fransadaki İlk faaliyeti

13 Mayıs 1950 tarihinde İstanbul'dan ayrılan Sevim Tarı, Marsilya yolu ile Parise gitmiş ve bir hafta kadar kalmıştır. Pariste bulunuşu sırasında İleri Jön Türkler birliği mensupları ile tanışarak ve bunlarla konuşarak şahsiyetleri, ve ikilik sebep leri üzerinde bilgi edinmiştir. İkiye ayrılan İleri Jön Türkler birliği, Türkiye Komünist Partisi tarafından kendilerinin tanıdığı hakkında partiden belge istemişler hattâ Sevim Tarı Parise gittiği zaman Fahri Petik, «Sizinle de mi belgeyi gönderme diler» diye sormuştur. Sevim Tarı İstanbul'dan ayrılırken Melâhat Türksal kendisine, Nilüfer Reddinin, Rozet Avikturun ve Mübeccel Belik'in adreslerini vermiş ayrıca kendisi Nilüfere de mektup yazmıştır. Sevim Tarı da Necil Togay'ın Kâmil Avcı namındaki akrabasına mektup yazarak geleceğini bildirmesi ve karşılmasını yazması için Necil Togay'a söylemiş ve o da yazmıştır. Ayrıca kendisi Paristen bir mektupla Kâmil Avcıya vapurun New York'a vardığı günü bildirmiş ve bu suretle Amerikaya gitmiştir. Amerikada ismi geçeni tanımış ve görmüş, ameliyattan sonra da Parise dönüşüne kadar Nilüfer'in evinde kalmıştır. Amerikada bulunduğu sırada bir hastanede ihtisas yapma fırsatı çıktığı halde partiye verdiği Pariste çalışmak sözünü yerine getirmek için Amerikada kalmamış ve Parise dönmüştür.)

Tekrar Parise Dönüşü

Bundan sonra iddianamede Sevim Tarı'nın Paristeki faaliyeti anlatılmakta, İleri Jön Türklerin iki grubunu birleştirmek için faaliyet gösterdiği, bu sırada Parise gelen Yıldız Sertelle konuştuğu, annesi Sabiha Sertelle aynı maksat için Parise

geldiklerini söylediği ve beraber çalışacaklarını ifade ettiği, ve Paris'teki çalışmaların aldığı şekil bütün teferrüatıyla izah edilmektedir. Bu arada Sevim Tarı, Halim Spatar, Erem Esen, Yıldız Sertel, Necil Togay, ve Gün Togay'ın, Nâzım Hikmet ve Sabiha Sertel'in de hususî davetli olarak buldukları Doğu Berlin gençlik festivali ne nasıl iştirak ettikleri ve buradaki faaliyetleri de zikredilmekte, daha sonra yapılan Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu toplantısında Halim Spatar ve Sevim Tarı'nın, Varşovada yapılan (I.U.S.) senelik kongresine Halim Spatar, Erem Esen ve Yıldız Sertel'in iştirak ettikleri anlatılmakta, bu vesile ile Nâzım Hikmet ile yapılan temaslar zikredilmektedir. Sevim Tarı'nın Nâzım Hikmetle temasına dair iddianamede şöyle denilmektedir: (Sevim Tarı, Nâzım Hikmet ile yalnız olan bir konuşmasında, Nâzım Hikmet Sevim Tariya arkadaşlarını dağıtmamasını tavsiye etmiş ve Sevim Tarı İstanbul'a gelmek tasavvurunu söyleyince Nâzım Hikmet, eğer çıkamıyacaksan hiç gitme sen bize lâzımsın, diye Sevim Tariyi ikaz etmiştir.

İstanbuldaki Çalışmalar

Bundan sonra iddianamede Sevim Tarı'nın 1 Eylül 1951 de İstanbul'a geldiği ve İstanbul'daki faaliyeti anlatılarak diğer maznunlardan Halim Spatar, Abdülkadir Demirkan, Hüsnü Özdemir, İsmet Meriç, Arif Çalışkan, Mehmet Sonugür, Behçet Pekmerdok, Macit Bilge, Cazim Aktimur, Ahmet Bilge, Fadıl Barkan, Kâmil Akar, Hüsnü Onat, Emin Emek, Selâhattin Soyulu, Hayati Denizkuşu, İhsan Konaş, Doğan Çetiner, Saim Altınış, Erdoğan Berktaş, Kemal Ergin, Şevki Akşit, Enver Gökçe, Ömer Lütfi Tunçay, Melâhat Türksal, Bekir Karayel, Bekir Kenan Yaşlıcan, Aydemir Kandemir, Sabahattin Dikmen, Turan Tamar, Kemal Bekir Özmanav, Turhan Tuna, Orhan Suda, Aclan Sayılcan, Kâmuran Baştuji, Faruk Ural, Selçuk Şenel, Nevzat Yavuz Yıldırım, Salih Çakır, Turgut Akalın, Ali Cihan Erkaya, Balkar Yeyebaş, Şükrü Başar, Lütfi Kanak, İsmail Ayıldız, Adnan Yücebaş, Nahit Teoman Ergin, Hilmi Artan, Mümtaz Göktürk, Nejat Özön, Sıdika Umut, Nuran Ertan, İlhan Başgöz, Hayati Tözün, Necati Anık, Cemal Gürol, Ahmet Arif Unal, Muzaffer Arabul, Vali Gemicici, Ahmet Gayretli, Hasan Yılmaz, Özer Sağnak, Ulvi Uraz, Selçuk Uraz, Ruhi Su, Yaşar Çöl, Recep Egemen, Ziya Kirman, Cemil Toygar, Tevhide Göloğlu, Mustafa Karayol, İsmail Tümer, İmadettin Selhep, Asım Aksar, Şükrü Unal, Mus

tafa Kolkır, Süleyman Salter, Hüseyin Cavit Aydınar, Raci Dilger, Fuat Hikmet Güner, Yılmaz Çolpan, Ahmet Ressamoğlu, Şefik Hüsnü, Ahmet Fırıncı, Celâl Zühtü Benneci, Halil Yalçınkaya, Reşat Fuat Baraner, Mihri Belli, Mehmet Bozışık, Zeki Baştımarın gizli çalışmalarını uzun uzadıya izah edilmektedir.

tahsis edilen kısmında elebaşlar İddianamenin Zeki Baştımar tahsis edilen kısmında elebaşlardan olan bu maznun için aynen şöyle denilmektedir:

(Maznun Zeki Baştımar Trabzon Muallim mektebi beşinci sınıfına kadar okuduktan sonra kaçak olarak 926 senesinde Rusya'ya gitmiş ve 930 senesine kadar sosyal ilimler tahsil ettikten sonra yine tekrar kaçak olarak yurda dönmüştür. Askerliğini er olarak yaptıktan sonra Moskovadan tanıdığı maznun Reşat Fuat'ın o zamanki karısı ile görüldüğünden tevkif edilmiş ve on bir ay mevkuf kaldıktan sonra beraet etmiş, bu defa da Yunanistana, oradan Romanya'ya geçmiş, Romanyada bir buçuk sene kadar ekalliyetler mektebinde hocalık etmiş ve oradan Moskovaya geçmek imkânını aramıştır. Çekoslovakya'ya geçtiği sırada ailesinden aldığı bir mektupla yurda dönmesi bildirildiğinden yine kendisini kaçırın adamın gemisiyle ve Nikola Kanavas diye yazılı bir pasaportla yurda gelmiş, Başvekâlet kütüphaneye memurluğuna tayin olunarak 7-8 sene bu işi görmüş, 944 Ankara tevkifatında tevkif olunmuş ve bir sene mevkuf kalmış ise de sonunda beraet etmiş, bir müddet daha memuriyette çalışmış ve istifa etmiştir.

Ankarada Köylü ve Emekçi Partisinin şubelerini açmıştır. Bu parti kapandıktan sonra bir kısım Partili komünistler de tevkif olunmuş ve illegal faaliyet kısmen aksamıştır. Ankarada kendisine bağlı olarak Kemal Ergin, Recai Dinçer, Ruhi Su, Yaşar Çöl, Ömer Lütfü ve bunlara bağlı olan kimselerle illegal faaliyete bir düzen verdikten sonra İstanbul'da da aynı şekilde hareket etmeyi düşünmüş ve bu maksatla İstanbul'a gelecek temaslar yapmıştır.

Kemal Ergin'in sahtekârlık suçundan dolayı olan cezası katıldığından, İstanbul'a gelmek zarureti olduğundan, evvelce izah olunan Ömer Lütfi Tunçayın sekreterliğindeki Enver Gökçe ve Bekir Karayel Ankara vilâyet komitesini bizzat kurmuş ve kendisi de Kemal Erginden bir müddet sonra İstanbul'a gelmiştir.

Ankarada bulunduğu müddet zarfında şimdiye kadar izah olunduğu üzere Kemal Erginle çalışarak neşriyat yaptırdığı ve bazı şeyleri saklattığı gibi Recai Dinçer ve hücreleri Ömer Lütfü Tunçay, Yaşar Çöl, Ruhi Su gibi kimselerle de resen par

ti münasebetleri de bulunmuş-
tur. Maznun, Ankarada bulun-
duğu sırada İzmirden gelen Meh-
met Bozışıkla da temas etmiş-
tir.

Maznun Zeki Baştımar, Kemal Ergin'i İstanbul'a gönderdiği sıra da İstanbul'da Halil Yalçınkaya ile temasa geçmesini söylemiştir. Kendisi de İstanbul'a gelince Halil Yalçınkaya vasıtasıyla Kemal Ergini bulmuş ve Seyit Atılal ve bazı isimler vererek bütün işçileri arasında teşkilâtı genişletmesini söylemiştir.

Neşriyat faaliyeti

Kemal Ergin kısmında izah edildiği gibi, Kemal Ergin bütün faaliyetlerinden Zeki Baştımar'a haber vermekte ve ondan direktif almakta idi. Burada neşriyata daha fazla önem vermiş ve imkân bulmuş olan maznun, Kemal Ergine bir yazı makinesi verdiği gibi ayrıca yine Kemal Ergine bir teksir makinesi almış ve bunlarla illegal neşriyata germi vermiştir. Bir ara neşriyat durmuş bu sırada da zaman zaman Nuhun Gemisi, Barış, Hür Gençlik, Marko Paşa gibi parti görüşüne uygun neşriyat yapan dergiler partiyeye tavsiye edilmiştir. Çünkü bunların ekserisinin idaresi, tertip ve tanzimi, hattâ satış ve dağıtımını partililer tarafından yapılmıştır. Meselâ Barış, tamamen Ferit Teksoy'un murakabesi altında hazırlanmakta, dizilmekte, tasahih yapılmakta ve müsveddeler alınarak Ferit Teksoy gittikten sonra gazete çıkmakta idi. Bir kısım da Rasih Güran, bir kısım da Raci gibi kimseler vardı.

Bütün bunlar da maznun Zeki Baştımarın direktifine uygun olarak yapılıyordu. Hattâ İzmirden getirilen 200 lira da bu uğurda sarfedilmiştir.

Maznun Zeki Baştımarın Kemal Erginle münasebeti devam ettiği sırada Tevfik Dilmenle de münasebeti başlamış ve bir müddet kendisi Tevfik Dilmenle münasebette bulduktan ve onu gizli parti faaliyetine ikna ettikten sonra Kemal Ergine söyleyerek her üçü de Kadıköyünde buluşmuşlar ve bundan sonra Tevfik Dilmen Kemal Ergine bağlanması kararlaştırılmış, lüzum görüldükçe de gene üçü olarak buluşmalar olmuştur.

Nihayet Kemal Erginin af kararının kabulü ve Ankaraya gitmesi zarureti hasıl olunca Kemal Ergine Ankara vilâyet komitesi sekreterliğini alması ve mevcut bazı anlaşmazlıkları gidermesini söylemiş ve bu suretle İstanbul vilâyet komitesi sekreteri olarak Tevfik Dilmen kalmıştır.

Mıntaka komiserleri

Bu defa vilâyet komitesi sekreteri sıfatıyla maznun Zeki Baştımarla Tevfik Dilmen temasa başlamış, Şevki Akşit, Enver Gökçenin vilâyet komitesinde olduklarını ve Şevki Akşitin İstanbul, Enver Gökçenin de Beyoğlu mintaka komitesi sekreteri oldukları maznuna bildirilmiş ve bunların faaliyetleri anlatıl-

dığı gibi Ortaköy ve Kasımpaşa'daki teşkilât bunlar arasındaki ihtilâf, Boz Mehmet taraftarlığı, gruplaşmalar, Boz Mehmet hakkında çıkan şayialar da kendisine duyurulmuştur.

Boz Mehmet kısmında izah olunduğu üzere maznun Zeki Baştımar bizzat kendisi Boz Mehmetle münasebet tesis ederek randevulu buluşmalar yapmış, çıkan şayialar hakkında konuşmuş, Kadri Çokuğurlu ve etrafındakilere ait listeyi alarak Tevfik Dilmene vermiş, Kadri Buldu hakkında randevu tesbit etmiş, Cihangir toplantısına Mehmet Bozışığı davet etmiştir.

Bir taraftan Tevfik Dilmenle vilâyet komitesi sekreterliği sıfatıyla münasebeti devam ederken diğer taraftan da Halil Yalçınkaya ve Celâl Zühtü Benceci ile faal komite olarak temaslara devam etmiştir. Vaktiyle kendisinin temas ettiği Abdülkadir Demirkanı bir müddet Tevfik Dilmene devretmiş fakat bilâhare tekrar bir randevu ile kendisi almış ve muhtelif randevulu temaslara yapmıştır. Maznun Zeki Baştımar, Abdülkadir Demirkanı neşriyata materyal olmak üzere kopür toplama ve diğer faydalı faaliyetlerde bulunma vazifesini vermiş, Abdülkadir Demirkan, Behçet Pekmertol ile buna başladığı gibi Zeki Baştımar'a malumat vermek suretiyle Behçetin talebelerinden bir grupu idaresine alarak ve bunlara bir yazı makinesi ve bir radyoyu parti parasından almış ve hazırlanan materyali Zeki Baştımar'a vermiştir. Bu münasebetleri tevkiyata kadar devam etmiş, son ele geçen neşriyat olan T. K. P. teşkilât prensipleri ve üç aylık bülten Abdülkadir Demirkanı maznun Zeki Baştımar vermiştir.)

Doğu Berlin komünist gençlik festivali

İddianamede daha sonra Zeki Baştımarın memlekete dönen Mihri Belli ile temasa geçişi, Cihangir toplantısı ve diğer faaliyetler nakledildikten sonra dışarıdaki çalışmalar mevzuunda da şöyle denilmektedir:

"951 senesi ağustosunda Doğu Berlinde yapılacak gençlik festivali için gelen davetiye İstanbul Yüksek Tahsil Derneğine geldiği gibi, Yıldız Sertel evvelâ bu festivale götürülecek materyal hakkında bir mektup yazmış ve bilâhare de Gün, Necil, maznun Güleren Görkmen'e Mübeccel ve İbrahim Kıraya festivale Türkiyeden katılacakları için mektup yazmışlardır.

Bilhassa illegal çalışan memleketlerden gelecek kimselerin bütün yol masrafları ile Berlindeki ikametlerine ait masraflar festival komitesince kabul edildiğinden Türkiyeden de beş sporcu ve iki gencin bu şekilde bedava iştirakleri parti grubu tarafından temin olunarak bu-

raya bildirilmiş, fakat parti ancak iki kişi temin edebilmiştir. Bunlardan biri maznun Halim Spatar ve diğeri de halen yabancı memleketlere kaçmış olan Erem Esen'dir.

Erem Esenin tayyare ile Paris'e gidebilmesi için Zeki Baştımar 500 lira yol parası verdiği gibi, Erenden sonra giden Halil Spatar için de 500 liraya yakın bir yol parası vermiştir. Parti Paris grubu festivalde bir de sergi açacağından bu sergide teşhir edilmek üzere bazı materyal ve ezcümle Türkiyede bugüne kadar neşrolunmuş komünist fikirler yapan dergiler, broşürler, kitaplarla Türkiyede gençlik hareketleri, sıhhat durumu, tahsil vaziyeti ve faaliyeti hakkındaki yazılardır. Bugünkü duruma göre, iktisadi ve siyasi vaziyet hakkında Türk komünist partisinin görüşü diye bir yazı da Paris grubuna gönderilmiştir. Bunlar arasında Türkiyede Marşal planı diye bir yazı da vardır. Temin olunan dergiler kısmen posta ile, kısmen de Eren Esenle gönderilmiştir. Hazırlanan yazılar Eren Esenin bavuluna astarla yüz arasına yerleştirilmiş ve tekrar çivilenmiştir. Bu yazılardan gençlik hareketleri hakkındaki yazı Ferit Teksoy, Şevki Akşit ve Vecdi Özgüner tarafından, tahsil durumu hakkındaki yazı Şaban Ormanlar ve Kemal Dayan tarafından yazılmıştır. Sıhhi durum hakkındaki yazıyı Zeki Baştımar daktilo edilmiş olarak verdiği gibi, Paris grubuna yazılan bir mektupla Türkiyede Marşal yardımı isimli yazıyı Zeki Baştımar yazmış ve müsvedde olarak Tevfik Dilmene vermiş, Tevfik Dilmen bunu daktilo etmiştir. Bundan başka ipekli bir kumaş üzerine Festival komitesine bir yazı yazılmıştır. Bu yazıda, Türkiyenin demokratik bir memleket olmadığı, bu yüzden daha fazla bir kadro ile festivale iştirake imkân bulunmadığı, gelenler bulunduğu takdirde suçlu olarak tevkif olunacakları bildirilmiştir.

Paris grubuna gönderilen yazıda bildirilen hususlar Sevim Tariya ait kısımda izah olunmuştur. Festivale iştirak edecek kimseler için millî kıyafetler de istenmişse de bundan ancak bir kıyafeti Zeki Baştımar göndermiştir."

Dr. S. Tarı - Z. Baştımar buluşmaları

İddianamenin bundan sonrasında, festival dönüşü Sevim Tarı ile Zeki Baştımarın buluşmaları, randevulu görüşmeler anlatılmakta ve şöyle devam edilmektedir:

(Fransız komünist partisi ötedenberi Türk Komünist partisinden bir belge istediğinden, bunun verilmesinde Sevim Tarı da fayda gördüğünden bu bu-

luşmalarda gene bu belgeyi istenilen belgeyi, tafsilâtlı dosyada olduğu üzere müsvedde halinde yazmış, Sevim Tarı da bunu bir ipekli kumaşa yazmıştır. Bu belgede ezcümle: «Bu vesikânın hâmilli arkadaşımız Sevim Tarı Türk Komünist partisinin azasıdır. Kendisi Fransadaki komünist grupların dirijanlarından biridir. Türk talebesi arasında Prograrist ve Revolusyonlar faaliyeti sevk ve idare etmekle mükellef bulunan bu grup, memleketimizin hürriyet ve barış için olan mücadelesinde kardeş partilerin yardım ve müzaheretine muhtaçtır. Yukarıdaki talebimizin kabul olunacağı ümit olunur. T. K. P. Merkez Komitesi» diye yazılmıştır.

Tevkifhanede de parti faaliyeti

İddianame şöyle nihayet bulmaktadır: «Buraya kadar bu tahkikat dosyasıyla tevkif olunan veya olunmayan sanıkların her birinin gizli Komünist Partisi içindeki faaliyet ve irtibatlarını izah ettik. Bundan başka izahı icabeden bir nokta da maznunların cezaevinde tamamen gizli parti taktiğine uygun olarak hareketlerinin devamıdır. Tevkif ve Cezaevlerinde maznunların ne şekilde hareket edecekleri, gıdalarını temin edecekleri, talimatla sarahaten gösterildiği gibi, Askerî Muhakeme Usulü Kanunu da mevküfların ihtiyaçlarını ne suretle temin edeceğini ve bunu herkesin ken-

disinin yapacağını göstermiştir. Böyle olmasına rağmen askeri tevkifhanede maznunlar tamamen bunun aksine olarak (Kominana) tâbir edilen herşeyi müşterek temin yoluna gitmişlerdir ki, bu da bir nevi parti faaliyetidir. Burada, sigarasından puluna kadar her şeyi kominaca temin olunmakta ve buraya az para veren olduğu gibi çok para veren de bulunmakta, bir kısmı da hiç bir şey vermediği halde diğerleri gibi aynı şeylerden istifade etmektedir. Sigaralar, içenlere adet olarak verilmekte, ziyaretçiler tarafından getirilen hediyeler hediye sahibine verilmeyip bütün mevküflara dağıtılmakta, yemek, kendi aralarındaki doktor raporu ile pişenler hariç, aynı kazandan yenmektedir. Bunu bir heyet idare etmektedir. Evvelâ bu heyet Vecdi Özgüner, Ferit Teksoy ve İbrahim Atıldağın müteşekkil iken bilâhare buraya Dr. İbrahim Kiray ve Şaban Ormanlar dahil olmuşlardır. Bilâhare bu heyet değişmiş, Mâcîl Bilge, Kâmil Akar, Fadıllı Barkan, Erdoğan Berktaş, Yaşar Beyaztekeken müteşekkil bir heyet bu işe seçilmiştir. Zaman zaman değişmeleşmiş ve kominada Celâl Zühtü Benneci, İhsan Hasırcı, Recep Yelkenkaya, Cemil Toygar, Hüseyin Özaksel, Hayati Sencar yer almıştır.

Bunlar işi daha ileri götürerek mevküflara icabında ceza vermek salâhiyetini dahi isteye-

mişlerdir. Bu şekilde hareket, bir faaliyet olduğu Ahmet Fırınıncı tarafından söylenmiş ise de aldırış edilmemiştir.

Açlık grevi

Tekrar ifadesine müracaat edilmek üzere tahkikata çağrılan Melâhat Türksalın idaresi için açlık grevine yatılması için toplantı yapılmış, ekseriyet teşekkül etmediği halde bir kısım mevküflar açlık grevine yatmışlardır.

Maznunlardan Kadri Buldu, Halim Spater mevküflara komünist marşlarını ve parti marşı Enternasyonalî öğretmişlerdir.

Yine kominanın bir tertibi olarak gazete toplu olarak okunmuş ve demirperde arkasındaki haberler iyi olursa memnuniyet izhar edilmiştir.

Maznunlardan bir kısmı da Faruk Ural tarafından siyasi istikbal ile tehdit olunmuştur. Görülüyor ki, bunlar da parti faaliyetinin bir devamıdır.

Türkiye'de kurulan komünist partileri

Memleketimizde açık olarak komünist partisinin teşkiline kânunlarımız müsaat olmadığından, Sovyetlerdeki komünist ihtilâlinde sonra gizli bir parti memleketimizde kurulmuştur. Bunun ilk mezunları 925 senesinde adalete teslim edilmiş ve bunu muhtelif tevkifat takip etmiştir.

Memleketimizde tek partili rejimden çok partili rejime döndüğü sırada bundan istifadeyi düşünen komünistler, Dr. Şefik Hüsnü ve arkadaşlarının liderliğiyle Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisini kurmuşlardır. Fakat bu parti komünist rengini göstermekte gecikmemiş ve 1946 senesi sonlarında parti kapanmış ve suçlu görülenler adalete sevk edilmişlerdir. O zaman vakalanan bir vesika gizli partinin ne maksatla kurulduğunu açıkça göstermiştir.

Bu parti nasıl bir partidir. Son olarak neşrolunan T. K. P. teşkilât prensipleri birinci cümlesinde (Partimiz, Marksçı — Leninçi bir partidir.) demek suretiyle hüviyetini göstermektedir.

Yine bu tüzüğe göre parti üyesi olabilmek için parti programını kabul etmek, muhakkak bir teşkilât içinde çalışmak, mun tazam aidaat vermek, randevulara vaktinde gitmek lâzımdır. Her üyeden parti disiplinine riayet aranmaktadır.

Gizli Komünist Partisinin en ufak teşekkülü hücredir. Bunun teşekkülü her memlekette başka başkadır. Bugün Gizli Türk Komünist Partisi normal bir hücreyi üç kişi olarak kabul etmiştir. Anormal olarak ikili veya dörtlü - beşli hücreler de kurulmuştur. Bundan sonra si-

rasiyle semt komiteleri, mın-taka komiteleri, vilâyet komiteleri ve hepsinin üstünde de merkez komitesi vardır. Ve bütün kararlar bu komitece alınmaktadır.

Gizli parti böyle bir teşekkül içinde çalıştığı gibi ayrıca ihtisas komiteleri de teşekkül eder. Meselâ gençlik komitesi, sendika komitesi gibi. Yine böyle bir parti imkân buldukça Legal neşriyat ile faaliyet gösterdiği ve fikirlerini yaymak istediği gibi her hal ve kârda gizli neşriyat da yapmaktadır.

Legal neşriyatı tanınmamış partililerle idare ettikleri gibi aynı fikri taşıyanların çıkardıkları gazete ve dergilere de yazılar yazmak, makaleler temin etmek, hatta nakdi yardımlar yapmak suretiyle bunların devamını intişarını temine çalışırlar.

Mahkemeye sevkolunan gizli parti faaliyetinde de bütün bunları görmüş bulunuyoruz. Hücreler teşkil etmişler, semt, mın-taka, vilâyet ve merkez komiteleri teşkil etmişlerdir. Hür Gençlik, Barış, Marko Paşa, Hür Markopaşa, Yeryüzü gibi legal neşriyata partili ve partisiz adamlar koydukları gibi bunlara makalelerle, para ile yardım etmişler tab'ına ve satışına kadar çalışmışlardır.

Bu tahkikat vesilesiyle tesbit edildiği gibi parti bazı legal teşekküllerle de partiye adam kazanmak ve fikirlerini yaymak yolunu tutmaktadır. İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği ve Türkiye Gençler Derneği de bu maksatla kurulmuş ve gizli parti tarafından perde arkasından idare edilmiş teşekküllerdir. Bugün faaliyetini kısaca izah ettiğimiz gizli komünist partisi kominforma bağlı bazı komünist teşekküllerle de irtibat tesisine çalışmıştır.

Hariçle münasebetler

Pariste bulunan İleri Jön Türkler Birliğine Sevim Tarıyı göndererek onu kendi görüşüne uygun bir şekilde faaliyete sevk etmeye çalıştığı gibi kominforma bağlı bulunan barış severlerle sıkı bir irtibat tesis etmiş, dünya demokratik gençlik federasyonu (W.F.D.Y.) ve milletlerarası talebe birliği (I.U.S.) ile İleri Jön Türkler Birliği ve İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği vasıtasıyla irtibat tesis etmiş, Berlin gençlik festivaline ve Varşovadaki (I.U.S.) kongresine adam göndermiştir. Bunların haricinde Türkiye dışında bulunan partililerle irtibat tesis etmek ve müşterek faaliyeti temin maksadıyla (DIŞ BÜRO) denilen Paristeki partili grup teşkil etmiştir.

Kominformla irtibatı bulunan Nazım Hikmet ile de Berlin festivali ve İleri Jön Türkler vası-

tasiyle irtibat tesis etmiştir.

Buraya kadar izah edilen bütün faaliyet, takip raporları, şahitlerin şahadeti, maznunların birbirini teyit eden beyanları ve dosyada mevcut diğer delillerle sabittir.

Komünist Partisinin gayesi

Bütün bu faaliyetlerin gayesi nedir?

Memlekette müesses nizamı devirerek burada da bir komünist idare, bir proletarya diktatörlüğü kurmaktır.

Maznunların bu fiil ve hareketleri T. C. K. nun 141 inci maddesinde yazılı (Memleket içindeki içtimaî bir sınıfın diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya içtimaî bir sınıfı ortadan kaldırmak veya memleket içinde kurulmuş iktisadî veya içtimaî temel nizamları devirmek amacı ile cemiyet, tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden) kanunî anasırına uygun bulunduğu gibi bu işde başarı için cebir veya şiddet

veya tehdit gerekli bulunduğuna göre aynı maddenin üçüncü fıkrası anasırı da mevcuttur. Sevim Tariya verilen belgede partinin inkılâpçı ve ihtilâlcî olduğu sarahaten gösterilmiştir. İhtilâl ise tehdit, cebir ve şiddet ifade etmektedir. Bu bakımdan sarîh bir açıklama da vardır. Binaenaleyh haklarında bu fıkranın da tatbiki icap etmektedir. Burada maznunlar arasında bir tasnif yapmak lâzım gelecektir. Çünkü maznunların bir kısmı idareci, bir kısmı müntesip olduğu gibi tevkif tarihlerine ve faaliyetlerine göre de haklarında ayrı ayrı kanun maddelerinin tatbiki icap etmektedir.

Sanıkların durumu

Görüldüğü üzere maznunlardan bir kısmı 5844 sayılı kanunun mer'iyet tarihi olan 11/Aralık/951 tarihinden evvel tevkif olunmuş, bir kısmı da bu tarihten sonra tevkif olunmuşlardır. Bu durum maznunlar hakkında ayrı ayrı kanun maddelerinin tatbikini icap ettirmektedir.

Bu duruma göre 5844 sayılı kanundan evvel veya o sıralarda tevkif olunan maznunları da ikiye ayıracağız:

- A — İntisap edenler,
- B — İdareciler.

İdareciler

Zeki Baştımaz, Mehmet Bozışık, Mihri Belli, Reşat Fuat Baraner, Halil Yalçınkaya, Celâl Zühürü Bennice, Ahmet Fırinci, Şefik Hüsnü Değimer, Kemal Ergin, Tevfik Dilmen, Enver Gökçe, Şevki Aksit, Bilâl Şen, Recep Akasi, Şahamet'in Bakırsan, Hayati Sencar, Recep Yelkenkaya, Faik Şekeröğlu, Mithat Tunalı, Mustafa Arhavi, Ahmet Özdemir, Oruç ali Tütenkesen, Abuzer Özdemir, Ferit Teksoy, İlhan Berktaş, Vecdi Özgüner, Şaban Or-

manlar, Nuran Bozer, Sevinç Tanık, Melâhat Türksal, Kadri Çokuğurlu, Kadri Buldu, Mustafa Özçelik, İdris Erdiç, Seyit Atılal, Mustafa Toprak, Arif Nak, Mehmet Üstüner, Halil Cahışır, Salih Başdurak, Tahir Halıçoğlu, İbrahim Atılal, Hüseyin Kerpiç, Eşref Bilkiye, Hasan Doğruyol, Hüseyin Özaksel, Mehmet Emin Atılal, Süheyl Terek, Dündar Baştımaz, Sevim Tari, Abdülkadir Demirkan, Behçet Pekmerdol idareci durumunda bulunmaktadır. Filhaka 5844 sayılı kanunun neşri tarihi olan 11/12/951 tarihinden sonra Mart 952 ortalarına kadar da tevkif olunanlar varsa da yeni kanunun neşrinden sonra bir faaliyetleri tesbit edilemediğinden yukarıda isimleri yazılı idarecilerin 5435 sayılı kanunla değişen T. C. K. nun 141. ci maddesi 1. ve 3. cü firkaları gereğince cezalarının tayinini.

Maznunlardan Zeki Baştımaz, Tevfik Dilmen, Abdülkadir Demirkan ve Behçet Pekmerdol haklarında As. C. K. nun 148. ci maddesinin B fıkrasının nazara alınmasını.

İntisap edenler

Veysel Akkaş, Vahe Damgacıyan, Kâzım Yelkenkaya, Salâhattin Akarışık, Hüseyin Arıkçay, Musa Emre, Yakup Irğat, Kenan Toksal, Turhan Baykara, Tayyar Uslu, Ekrem Atrak, Zeki Özgenci, Güleren Görmen, Suayî Barutçuoğlu, Arif Damar, Muammer Tamkan, Mübeccel Kıray, İbrahim Kıray, Muzaffer Eren, Oğuz Eren, Hristo Prodromidis, Rasim Yıldızbakan, Zehra Kosva, Hüseyin Alkaranfil, Hasan Tekarmagan, Ahmet Bacak, Ahmet Konuk, İsmet Oran, Tahsin Güzelilibe, Hasan Tartıhık, Cemal Çokran, Yaşar Beyazteke, Hüseyin Uysal, Hüseyin Pekhamarat, Hasan Küçükpomak, Saim Altınış, Vasfi Yükselsoy, Hasan Kaşaracı, İhsan Hasırcı, Halim Spatar, Hüsnü Özdemir, İsmet Meriç, Arif Calışkan, Mehmet Sonugür'ün de fiil ve hareketleri T. C. K. nun 141. ci maddesi 5. ci fıkrasında yazılı (3. cü fıkrada yazılı cemiyetlere girenler) unsuruna uygun bulunduğundan bu fıkra mucibince cezalarını tayini.

İzmir ve Ankara tevkifatı 5844 sayılı kanunun neşrinden dört buçuk ay sonra başlamış olduğu gibi bu vilâyetler teşkilâtının yeni kanundan sonra da faaliyetlerine devam ettikleri, meselâ Macit Bilgenin nisan 952 sonlarında Ankaraya mektup yazması ve bizzat gitmesi, yine nisan ayı içinde de Ahmet Bilge, Doğan Çetiner, Erdoğan Berktaşın hücre toplantısı yapması gibi hareketler le sabit bulunduğu gibi Ankarada Avdemir Kandemir'in 23/

6/952 tarihine kadar birçok temasları tesbit edilmiş olduğundan ve yine teşkilâta mensup birçok kimselerin de bu mevzu-da temasları bulunduğundan devamlı olarak aida verdiklerinden Ankara vilâyetinde de faaliyetin devam ettiği anlaşılabilir. Buna nazaran İzmir ve Ankara vilâyetine ait maznunları da yine ikiye ayırmak icap etmektedir.

İdareciler

Macit Bilge, Cazım Aktımur, Mehmet Bilge, Fazıl Barkan, Kâmil Akar, İhsan Konaş, Doğan Çetiner, Ömer Lütfi Tunçay, Bekir Karayel, Bekir Kenan Yaşar, Aydemir Kan demir, Sabahattin Dikmen, Kemal Bekir Özmanav, Aclan Sayılğan, Kâmuran Baştuji, Faruk Ural, Selçuk Şenel, Salih Çakır, Nevzat Yavuzıldırım, Turgut Akalın, Hilmi Artan, Mümtaz Göktürk, Hayati Tözün, Ahmet Arif Ünal, Ruhi Su, Yaşar Cöl, Cemil Togar, Asım Akşar, Mustafa Kolkır, Hikmet Güner, Raci Dinçer, Yılmaz Çolpan, Süleyman Salter de idareci durumda bulunmaktadır.

Yalnız bunlardan Asım Akşarın Titocu oluşu bakımından yeni kanundan evvel partide aktif vazife verilmediği, Mustafa Kolkırın yine yeni kanundan evvel Ankaradan ayrıldığı, Fuat Hikmet Günerin de yeni kanundan evvel Ankaradan ayrıldığı gibi daha evvel de partiden istifa ettiği, Raci Dinçerin de yeni kanundan bir hayli evvel Ankaradan ayrılarak İstanbulda pasif bir durumda kaldığı sabittir. Bu dört kişi hakkında 5435 sayılı kanunun 1. ci ve 3. cü firkalarına göre ceza tayin olunmasını,

Diğerlerinin fiil ve hareketleri T. C. K. nun 5844 sayılı kanunla değişen 141. ci maddesi 1. ci fıkrasında yazılı (sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etme veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeye matuf cemiyetler her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmağa tevessül edenler veya kurular veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenler veya bu hususlarda yol gösterenler) kanunî anasırına uygun bulunduğundan

bu firkalar mucibince cezalarının tayinini,

İntisap edenler

Hüsnü Onat, Emin Emek, Salâhattin Soylu, Hayati Denizkuşu, Erdoğan Berktaş, Turan Tamar, Turhan Tuna, Orhan Suda, Ali Cihan Erkaya, Balkar Yekebaş, Şükrü Başar, Lütfi Kanak, İsmail Ayyıldız, Adnan Yücebaş, Nahit Teoman Ergin.

Nejat Özön, Sıdıka Umut, Nuran Ertan, İlhan Başgöz, Necati Anık, Cemal Gürol, Muzaffer Arabul, Veli Gemici, Ahmet Gayretli, Hasan Yılmaz, Özer Sağnak, Ulvi Uraz, Selçuk Uraz, Recep Egemen, Ziya Kirman, Tevhide Göloğlu, Mustafa Karayol, İsmail Tümer, İmadettin Selhep, Sükrü Ünal, Ali Tunacan, Cavit Aydın ve Mehmet Ressamoğlunun fiil ve hareketleri T. C. K. nun 5844 sayılı kanunla değişen 141. ci maddesinin 5. ci fıkrasına uygun bulunduğundan bu madde ve fıkra mucibince cezasının tayinini ve T. C. K. nun 173. cü maddesinin nazara alınmasını, mevkuf kaldıkları günlerin mahkûmiyetlerinden indirilmesine karar verilmesini talep ve iddia ederim.

İddianame, Ankara Garnizon Komutanı Tümg. Mithat Akçakoca imzasını taşımaktadır.

→ Ülker'in Babası!



Komünistlik sanıklarından biri duruşma arasında avukatiyle konuşurken